

Lingvogeragogika v slovenčine ako cudzom jazyku. Náčrt problematiky

Mateusz Bednarczyk

Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
mateusz.bednarczyk@smail.unipo.sk

Martina Ivanová

Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
martina.ivanova@unipo.sk

Kľúčové slová: slovenčina ako cudzí jazyk, vzdelávanie seniorov, lingvogeragogika, lingvodidaktika

Keywords: Slovak as a foreign language, senior education, language geragogics, foreign language teaching

1 Úvodné poznámky

V slovenskom kontexte sa didaktike slovenčiny ako cudzieho jazyka venuje kontinuálna pozornosť, avšak mnohé dôležité aspekty učenia cudzích jazykov sa v teoretických prácach i v pedagogickej činnosti stále nereflektujú. Jedným z dôvodov je aj fakt, že didaktikou slovenčiny ako cudzieho jazyka sa zaoberajú najmä špecializované pracoviská, napr. SAS alebo ÚJOP na Univerzite Komenského v Bratislave (jeho činnosť bola k 1. 9. 2023 ukončená), len parciálne aj ďalšie univerzitné pracoviská na Slovensku. V roku 2022 nastala výrazná zmena perspektívy, keďže viaceré zainteresované strany si vzhľadom na aktuálnu politicko-spoločenskú situáciu uvedomili potrebu cielenejšieho vzdelávania odborníkov na didaktiku slovenčiny ako cudzieho jazyka, ako aj rozšírenia programov a kurzov, ktoré by boli dostupné cielene pre rôzne skupiny verejnosti.

Aktuálna geopolitická situácia v strednej a východnej Európe vedie k zvýšenej potrebe vyučovať slovenčinu ako cudzí jazyk (SakoCJ). Pracoviská orientované na vedeckú a pedagogickú činnosť v oblasti slovakistickej lingvodidaktiky reagovali na novú jazykovú a sociálnu situáciu na Slovensku, ale organizované kurzy väčšinou oslovovali dve vekovo diferencované cieľové skupiny: 1. deti a mládež a 2. dospelých. Vo väčšine sledovaných ponúk kurzov chýbala, a ešte stále chýba, veková skupina seniorov. Výučbu seniorov charakterizuje odlišná metodika než tá, ktorá je navrhovaná v Spoločnom európskom referenčnom rámci pre jazyky (2017). Podľa neho vznikajú osnovy jazykových kurzov zameraných primárne na formálnu aj neformálnu didaktiku detí, mládeže a dospelých.

Príspevok má ambíciu poukázať na existujúcu medzeru v odbornej literatúre v rámci slovakistickej lingvodidaktiky týkajúcej sa výučby SakoCJ v skupine seniorov a zosumarizovať najdôležitejšie poznatky na tému metodiky jazykového vzdelávania tejto vekovej skupiny na Slovensku. V slovenskom kontexte doposiaľ neexistuje publikácia, ktorá by prezentovala komplexnú metodiku výučby SakoCJ vo vekovej skupine seniorov. Odborné publikácie ako *Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky* (2004), *Slovenčina ako cudzí jazyk. Príručka pre učiteľov* (2018) a *Praktická didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka pre študentov slovakistiky* (2021) nielen neponúkajú návrh metodického prístupu, ktorý by mohol byť návodom pre lektorov a lektorky SakoCJ počas práce so skupinou seniorov, ale cieľovú skupinu seniorov, a to napriek výrazným špecifikám tejto vekovej skupiny, v didaktických materiáloch explicitne vôbec nezmiňujú.

Sekundárnym cieľom príspevku je navrhnúť pomenovanie pre oblasť lingvodidaktiky zameranej na skúmanie lingvodidaktického procesu učiacich sa tzv. tretieho veku, a to na

základe polonistickej terminológie. Poľské autorky J. Kic-Drgas (2010) a A. Jaroszewska (2011) spolu s nemeckou odborníčkou A. Berndt (2003) navrhujú v tejto súvislosti používať termín *glottogeragogika*. Vzhľadom na existujúci a frekventovaný termín *lingvodidaktika* navrhujeme v slovakistickom kontexte používať termín *lingvogeragogika* (Gębal, 2020, s. 385).

V zahraničných prácach sa problematike edukácie seniorov v cudzom jazyku venuje intenzívna pozornosť. V prístupe, ktorý sa označuje ako kritická edukačná gerontológia (*critical educational gerontology*, CEG), sa za hlavný cieľ jazykovej edukácie seniorov považuje dosiahnutie emancipácie tejto vekovej skupiny jazykových používateľov, pričom sa zdôrazňuje, že práve staršie osoby sú často vystavené vekovej diskriminácii, a to aj v oblasti jazykového vzdelávania (porov. Formosa, 2012, s. 74). V CEG sa zdôrazňuje, že starší učitelia sa nemajú byť len pasívnymi prijímateľmi znalostí sprostredkovaných učiteľom alebo lektorom, preferuje sa tu kurikulum založené na bottom-up prístupe, hovorí sa dokonca o negociácii kurikula medzi lektorom/učiteľom a učiacim sa (porov. Formosa, 2002).

2 Vzdelávanie seniorov v cudzom jazyku v slovenských prácach

V slovenskom kontexte sa téme jazykového vzdelávania seniorov venujú práce H. Čuriovej *Vzdelávanie seniorov v cudzom jazyku* (2018) a Ž. Balážovej a D. Veverkovej *Špecifiká výučby cudzích jazykov u seniorov* (2017). Hoci prinášajú prehľad najdôležitejších princípov a prístupov k učiacim sa v treťom veku, neobsahujú informácie špecificky spojené s výučbou slovenčiny ako cudzieho jazyka. Autorky spomenutých príspevkov zdôrazňujú najmä dôležitú funkciu univerzít tretieho veku vo vzdelávaní seniorov. Problematikou edukácie seniorov v cudzom jazyku sa tiež zaoberá štúdia C. Határa a S. Grofčíkovej *Foreign language education of seniors* (2016). Autori v nej spomínajú okrem iného aj existenciu špecifického registra reči orientovanej na starších (z anglického *elderspeak*), pre ktorý je charakteristické pomalšie tempo, simplifikovaná syntax, vyhýbanie sa komplikovaným výrazom, prepriata prozódia a pod. Všetky tieto charakteristiky je nutné reflektovať aj v procese učenia cudzích jazykov. Za dôležité edukačné momenty v skupine seniorov títo autori pokladajú prelomenie afektívnej bariéry (často strachu), prispôsobenie jazykového prostredia, prípravu vhodných učebných materiálov a predovšetkým voľbu vhodných didaktických metód a učebných stratégií.

V súčasnej dobe je dôležité vytvárať podmienky na vzdelávanie osôb v treťom veku nielen vzhľadom na výraznú tendenciu starnutia spoločností, ale aj na propagovanú koncepciu celoživotného vzdelávania (Gębal, 2020, s. 383). Vzdelávanie seniorov je zároveň prostriedkom, ktorý pomáha oddialiť starnutie (porov. Čuriová, 2018, s. 11). Je to možné aj preto, že jazykový kurz umožňuje socializovať sa a plniť si sny, ktoré neboli realizované v skoršom veku.

Medzi hlavné ciele vzdelávania seniorov patria: potreba stretávať sa a socializovať sa (porov. termíny ako tretia socializácia a univerzita tretieho veku), intelektuálny tréning, ktorého účelom je spomaliť postupujúcu demenciu, a chuť cestovať a plniť si sny (Gębal, 2020, s. 388).

3 Princípy a prístup k edukácii seniorov

V štúdiách H. Čuriovej (2018), ako aj Ž. Balážovej a D. Veverkovej (2017) sa prezentujú princípy didaktickej práce so seniormi na základe konceptov dialogického vzdelávania, ako boli opísané v práci J. Vellu (2002).

V Tabuľke 1 prezentujeme tieto princípy s krátkym vysvetlením.

Analýza potrieb	načúvanie potrebám subjektu edukačného procesu pomáha utvárať kurikulum, ktoré má okamžitý prospech (participácia študentov na stanovení obsahu edukačného procesu)
-----------------	---

Princíp bezpečnosti	princíp spojený s rešpektom a budovaním dôvery (dôvera v účinnosť kurikula, dôvera v uskutočniteľnosť a relevantnosť cieľov, malé skupiny, ktoré umožňujú študentom lepšie sa prejavovať), dôvera v postupnosť aktivít, potvrdenie alebo poskytnutie spätnej väzby účastníkom
Princíp zdravých vzťahov	rešpekt vo vzťahu k jedinečnosti osobnosti, bezpečie, otvorená komunikácia, aktívne počúvanie a pokora
Postupnosť obsahu a posilnenie v učení	plánovanie vedomostí, zručností a postojov od jednoduchších po zložitejšie
Princíp praxe	prepojenie obsahu vzdelávania so životným kontextom
Princíp zapojenia	učiaci sa sami rozhodujú o tom, aký zážitok budú mať zo vzdelávacieho procesu, podstatné je nezameriavať sa len na kognitívny aspekt učenia, ale rešpektovať aj afektívne a psychomotorické aspekty
Princíp bezprostrednosti	viditeľná bezprostredná využiteľnosť nového učiva
Princíp jasného vymedzenia rolí	princíp pokory a skromnosti (lektor je partnerom v lingvodidaktickom procese)
Princíp tímovej práce a malých skupín	umožnenie interaktívnej spolupráce v samostatne zvolenom tíme
Princíp zúčtovateľnej zodpovednosti	zodpovednosť sa vníma vo dvoch rovinách: vo vzťahu ku kurikulu (čo má byť naučené) a v súvislosti s účastníkmi vzdelávania v tíme (sú zodpovední voči kolegom a vyučujúcemu)

Tabuľka 1 Princípy práce so skupinou seniorov

Ž. Balážová a D. Veverková (2017) konštatujú, že seniori sa najradšej učia s použitím tradičnej metódy čítania a prekladu textu a spájajú to so školskými skúsenosťami seniorov, pričom poukazujú na charakteristiku seniorov: „... ide o vyzreté osobnosti, ktorých názory na niektoré veci sú už niekoľko rokov ustálené“ (Balážová – Veverková, 2017, s. 54).

H. Čuriová (2018) navrhuje sústrediť sa v procese učenia na nasledujúce typy metód.

Slovné	vysvetľovanie, rozprávanie, práca s textom, rozhovor
Názorno-demonštračné	práca s obrázkami, názorné predvedenie, inštrukciá
Zručnostné a praktické	napodobňovanie, manipulovanie, vytváranie zručností a produkčné metódy

Tabuľka 2 Metódy a učebné stratégie použiteľné v skupine seniorov

Autorka zdôrazňuje aj dôležitú úlohu takých aktivít, ako je dril, nácvik modelových konštrukcií, preklad a osvojovanie si slovnej zásoby využívaním slovotvornej príbuznosti lexikálnych jednotiek v cudzom jazyku s akcentom na paradigmatické vzťahy, t. j. vertikálne súvislosti pojmového, respektíve lexikálneho poľa (Čuriová, 2018).

V Tabuľke 3 sprostredkujeme závery H. Čuriovej (2018) týkajúce sa špecifických aspektov akvizičného procesu vzhľadom na jazykové podsystémy.

Zvukový	<ul style="list-style-type: none"> pre seniorov je výzvou správne nastavenie rečových orgánov, rozoznanie foném a schopnosť či neschopnosť artikulovať fonémy CJ
---------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • znížená schopnosť vyslovovať korektne, čo v niektorých prípadoch dokonca výrazne súvisí s dlhodobým používaním materinského jazyka
Gramatický	<ul style="list-style-type: none"> • seniori sa veľmi sústreďujú na chyby, a nie na úspešné použitie, na kompletne zvládnutie určitého javu • venovanie pozornosti gramatike im znemožňuje dosiahnuť plynulosť v rozprávaní a úspešne použiť gramatické javy počas produktívnych činností • učenie gramatiky je potrebné podporiť cvičeniami, ktoré majú istý harmonogram, postupnosť úloh a cyklicky sa opakujú v rámci menších celkov, ktoré na seba nadväzujú
Lexikálny	<ul style="list-style-type: none"> • seniori zvyčajne hľadajú doslovné vyjadrenie/preklad a nechápu, že v CJ neexistujú alebo sa nepoužívajú presné preklady danej pomenovacej jednotky, respektíve že existujú frazeologické pomenovania slovných fráz • neznalosť konkrétneho pomenovania zvyčajne vedie k zablokovaniu porozumenia alebo vytvorenia vlastného prehovoru • zmena pamäti pôsobí ako stresový faktor, ktorý je možné zmierniť priateľskou a umiernenou atmosférou, častým opakovaním a precvičovaním slovnej zásoby a jej používaním v konkrétnych praktických situáciách • je potrebné začať výučbou jednoduchých slov a slovných spojení, ktoré sa vyskytujú v bežných každodenných situáciách, a slov a slovných spojení, ktoré sú internacionálne a ktoré majú seniori zafixované v materinskom jazyku

Tabuľka 3 Rozvoj jazykových podsystémov u seniorov učiacich sa cudzí jazyk

V Tabuľke 4 predstavujeme dôležité faktory a aspekty rozvíjania jazykových zručností, ktoré opisuje H. Čuriová (2018).

Počúvanie	<ul style="list-style-type: none"> • pri výučbe seniorov je ovplyvnené objektívnym faktorom, ktorým je zhoršená schopnosť počuť a v cudzom jazyku aj zhoršená schopnosť rozpoznať a dešifrovať cudzojazyčné fonémy • sluch a mozgové receptory sú nastavené na materinský jazyk; auditívne vnímanie seniora môže byť znehodnotené a skomplikované šumom a ruchom z okolia, preto je potrebné pri posluchu zvážiť vzdialenosť zvuku od poslucháča, intenzitu a kvalitu zvuku, intenzitu šumu z okolia a akustiku prostredia • vyskytuje sa problém „nepočúvania“; senior (rovnako aj príslušník inej vekovej generácie) často počuje, ale nepočúva, respektíve „počúva so zatvorenou myslou“ (v zmysle, že nebudem to potrebovať) alebo „počúva s predsudkami“ – na niektoré slová reaguje poslucháč premýšľaním o obrane svojej osoby alebo o ignorácii hovoriaceho • vo vyučovaní CJ u seniorov dochádza k tzv. „vypnutému počúvaniu“; seniori zvyknú premýšľať o tom, ako odpovedia na otázku, či rozumejú/nerozumejú počúvanému, ako by mali reagovať na počúvané, a nesústreďujú sa na posluš a jeho porozumenie
-----------	--

	<ul style="list-style-type: none"> úspešnosť posluchu je možné podporovať redukciou šumov, postavením hovoriaceho na dobre viditeľnom mieste, hovorením jasne, pomaly a nahlas, používaním mimiky a gest, kontrolou načúvacieho zariadenia určeného na poslech a iných vizuálnych prostriedkov
Hovorenie	<ul style="list-style-type: none"> neochota k aktívnemu vyjadrovaniu, ktorej príčinou môže byť prirodzená ostýchavosť pri hovorení v prítomnosti iných osôb, neistota a spochybňovanie vlastných schopností hovoriť v CJ korektne a plynulo, na druhej strane seniori chápu, že aktivity „hovorenia“ majú pre nich prínos pre seniora sú najproblémovejšie nasledujúce typy cvičení: prílišné opakovanie a memorovanie hovoreného, prehnané opravovanie výslovnosti a očakávanie bezchybného prejavu bez ohľadu na jeho obsah a sústredenie sa len na gramatické javy hovorenie u seniorov môže byť ovplyvnené aj zhoršenou kvalitou, sťaženým dýchaním, vrodenými aj získanými chybami reči a nastavením artikulačných orgánov na materinský jazyk (čo je celoživotné); na druhej strane sú seniori výrazne motivovaní hovoriť práve tým, že potrebujú zvládnuť bežné situácie, do ktorých sa potenciálne dostávajú (napr. dovolenka – potreba dohovoriť sa v dopravnom prostriedku, v hoteli, v obchode)
Čítanie	<ul style="list-style-type: none"> čítanie cudzojazyčnej literatúry nie je v prípade seniorov bežnou aktivitou a vychádza zo životného postoja alebo z pracovného zaradenia (ak ide o pracujúcich seniorov) keď seniori čítajú, sústredujú sa na doslovné čítanie, a nie na čítanie s porozumením, trvajú na detailoch, neakceptujú fakt, že niečomu nerozumejú, každé slovo je pre nich dôležité významnú úlohu pri čítaní zohráva predchádzajúca čitateľská zručnosť a skúsenosť a aj fakt, či sa v materinskom jazyku používa rovnaký typ písma ako v cieľovom jazyku z hľadiska ďalších aspektov je čítanie ovplyvnené aj osvetlením a grafickou úpravou textu
Písanie	<ul style="list-style-type: none"> písanie sa osvedčuje ako dobrá forma samostatnej prípravy na výučbu vzhľadom na rozsah výučby v kurzoch pre seniorov to nie je preferovaná zručnosť, a preto sa najviac využíva v rámci domácej samostatnej prípravy

Tabuľka 4 Rozvoj jazykových zručností u seniorov učiacich sa cudzí jazyk

Pokiaľ ide o didaktické metódy, podľa C. Határa a S. Grofčíkovej (2016) sa v skupine seniorov využíva najčastejšie gramaticko-prekladová metóda (*grammar-translation method*). Najmä v skupine začiatočníkov sa totiž pozitívne hodnotí použitie rodného jazyka v komunikácii a pri explanácii jazykových javov, ako aj využitie deduktívnych metód. K zriedkavejším patrí audiolingválna metóda a komunikačné metódy, ktoré sa frekventovane uplatňujú najmä v skupine pokročilejších hovoriacich.

4 Výskumné impulzy polonistickej lingvodidaktiky v otázke vzdelávania seniorov

V predošlých častiach textu sme predstavili výsledky práce slovenských výskumníkov. V tejto časti príspevku krátko spomenieme výsledky polonistickej lingvodidaktiky.

Pri výučbe skupín osôb, ktoré zažili traumy, sme si všimli podobnosti s problémami, ktoré sa vyskytujú aj v práci so skupinou osôb trpiacich Alzheimerovou chorobou, ako sú ťažkosti s abstraktným myslením, ťažkosti s krátkodobou pamäťou a koncentráciou, rýchle zmeny nálady, chýbajúca chuť iniciovať rozhovor (Potocka-Pirosz, 2018, s. 198).

Na základe výsledkov výskumu K. Potockej-Pirosz (2018, s. 199–201), ako aj na základe vlastnej lektorskej skúsenosti (výučba poľštiny ako cudzieho jazyka a slovenčiny ako cudzieho jazyka v skupinách so seniormi, najmä ukrajinskými odídencami) uvádzame nasledujúce metódy odporúčané počas práce so skupinou pacientov-seniorov:

- využitie sugestopédie: emócie, pohyb, hudba
- prezentácia novej slovnej zásoby: ukazovanie predmetov, obrázkov, gesta, mimika, synonymá, antonymá, definícia, vysvetlenie významu
- opakovanie slovnej zásoby: imitácia, tvorivé písanie viet so slovami, technika KIP (*keep in memory* – osoba zapisuje čo najviac slov, snaží sa zapamätať si ich a následne sa usiluje povedať taký počet slov, ktorý sa jej podarilo zapamätať si, napr. slová začínajúce písmenom *k*, slová spojené s témou rodina, turizmus atď.), hľadanie slova, ktoré sa spája s tromi inými slovami, hľadanie slov spojených s témou hodiny alebo obrázkom, tvorenie slovných reťazcov, napr. *piť: voda – džús – pohár...*

5 Záver

Na základe zistení o metódach a učebných stratégiách, ktoré sa osvedčili vo vzdelávacom procese starších osôb, môžeme konštatovať, že v seniorskej edukácii v oblasti učenia cudzích jazykov by mal byť kladený väčší dôraz na tradičnejšie metódy. Seniori sú diferencovanou skupinou, ktorá si od lektora vyžaduje prácu s rôznorodými metódami tradičnej lingvodidaktiky. Neústupné trvanie na implementácii metód komunikačného prístupu k výučbe nemusí vždy priniesť požadovaný efekt vzhľadom na hlboko ukotvené vzorce učenia sa. Podľa nášho názoru je v didaktickej praxi potrebné pri vytváraní a plánovaní vyučovacích jednotiek kurzu, ktorého cieľovou skupinou sú seniori, reflektovať najmä zistenia H. Čuriovej (2018) a K. Potockej-Pirosz (2018). Odporučiť možno najmä používanie techník, ktoré sú charakteristické pre kognitívne prístupy.

Nazdávame sa, že reflektovanie otázok a problémov spojených s oblasťou, ktorú navrhujeme označiť ako lingvogeragogika, je v slovenskom kontexte nanajvýš aktuálne. Medzi odídcami z Ukrajiny sú totiž početne zastúpení jedinci staršieho veku, ktorí vzhľadom na sociálne podmienky a politickú situáciu potrebujú v pomerne krátkom čase nadobudnúť a rozvíjať svoju komunikačnú kompetenciu. Slovenská lingvodidaktika je tak postavená pred výzvou, ktorá v doterajších podmienkach v slovenskom prostredí nerezonovala v takej výraznej miere. Jej úspešné zvládnutie môže cieľovej skupine seniorov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk výrazne napomôcť v ich integrácii a v slovenskom prostredí stimulovať budovanie *age-friendly* komunit.

Literatúra:

- BALÁŽOVÁ, Ž. – VEVERKOVÁ D. (2017): Špecifiká výučby cudzích jazykov u seniorov. In: D. Veverková – I. Kolečáni Lenčová – M. Ľupták et al. (eds.): *Aplikované jazyky v univerzitnom kontexte IV*. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, s. 43–57.
- BERNDT, A. (2003): *Sprachlernen im Alter. Eine empirische Studie zur Fremdsprachengeragogik*. München: IUDICIUM Verlag.
- ČURIOVÁ, H. (2018): Vzdelávanie seniorov v cudzom jazyku. In: L. Gogová (ed.): *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie VII*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 10–31.
- FORMOSA, M. (2002). Critical gerogogy: Developing practical possibilities for critical educational gerontology. In: *Education and Ageing*, 17/1, s. 73–86.

- FORMOSA, M. (2012): Critical geragogy: Situating theory in practice. In: *Journal of Contemporary Educational Studies*, 63/5, s. 36–54.
- GEBAL, P. E. (2020): *Dydaktyka języków obcych. Wprowadzenie*. Warszawa: PWN.
- HATÁR, C. – GROFČIKOVÁ, S. (2016): Foreign language education of seniors. In: *Journal of Language and Cultural Education*, 4/1, s. 110–123.
- JAROSZEWSKA, A. (2011). Współczesne determinanty badań glottodydaktycznych: o perspektywie rozwoju „glottogeragogiki“. In: *Neofilolog*, 37, s. 87–100.
- KIC-DRGAS, J. (2010): „Senior – (nie)zwykły uczeń w centrum zainteresowania glottodydaktyki“. In: *Lingwistyka Stosowana. Przegląd*, 3, s. 197–209.
- KVAPIL, R. et al. (2018): *Slovenčina ako cudzí jazyk (Príručka pre učiteľov)*. Bratislava: MPC.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2004): *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: Stimul.
- POTOCKA-PIROSZ, K. (2018): „Zatrzymać język“ – zastosowanie glottodydaktyki w zaburzeniach czynności nazywania u osób z chorobą Alzheimera. In: P. Potasińska – M. Stasieczek-Górna (eds.): *Wyzwania glottodydaktyki polonistycznej*. Warszawa: WUW, s. 192–202.
- SEDLÁKOVÁ, M. – ANDRIČIKOVÁ, M. – PEKAROVIČOVÁ, J. – SABOL, J. – BÓNOVÁ, I. – FRÜHAUFOVÁ, E. – KOVÁCS, R. – NOVÁK, A. (2021): *Praktická didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka pre študentov slovakistiky*. Košice: Filozofická fakulta UPJŠ.
- Spoločný referenčný rámec pre jazyky* (2017): Bratislava: Štátny pedagogický ústav.
- VELLA, J. (2002): *Listen, Learning to Teach. The Power of Dialogue in Educating Adults*. San Francisco: Jossey – Bass.

Summary

Language geragogics in Slovak as a foreign language. Preliminary notes

The paper deals with the specific features of Slovak language teaching of seniors. In the first part it deals with Slovak theoretical works focused on various didactic aspects and methods applied in the process of language teaching of senior learners. It clarifies the methods and techniques that can be implemented particularly in teaching seniors. It also comments on results of the Polish study focused on methods of teaching Polish as a foreign language in a group of seniors suffering from Alzheimer's disease to mitigate conditions related to the disease. The study emphasizes that seniors represent a specific group of learners which require the usage of traditional methods. Implementing the methods of communicative teaching is not always a suitable procedure. On the basis of theoretical works and own practice, the study also brings several methodological suggestions concerning the work with seniors during language learning.

Tento príspevok vznikol ako výstup z projektu KEGA č. 029PU-4/2022 Slovenčina ako cudzí jazyk v online prostredí (s primárnym zameraním na ukrajinských študentov).